І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА · SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 66. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 6-го КВІТНЯ (APRIL) 1974 No. 66. VOL. LXXXI.

Українці беруть участь у конференціях ВАКЛ і ВЮАКЛ

Вашингтон. — В днях 6-11 квітня ц. р. відбудеться тут у Статлер-Гілтон готелі дві світові антикомуністичні конференції: 5-та ВЮАКЛ (молодіжна) і 7-ма ВАКЛ (World Anti-Communist League). Господарем конференції є Американська Рада за Світову Свободу, очолена відомим приятелем українців і всіх поневолених народів ген. Томасом А. Лейном. В 7-ій Конференції ВАКЛ бере участь українська делеґація під проводом Ярослава Стецька в складі: д-р Р. Малащук (ЛВУ), мґр Слава Стецько (АБН), д-р С. Галамай (АБН), інж. В. Безхлібник (ЛВУ), о. С. Іжик (ЛВУ), д-р М. Кушнір, мґр. У. Целевич, Я. Деремендa (АБН), д-р Т. Крупа, д-р А. Бедрій, п-і О. Заверуха, (ЛВУ), мґр Ол. Романишин (ЛВУ), ред. І. Білинський, д-р В. Душник, — від УККА (через Американську Раду за Світову Свободу), д-р Л. Добрянський, п-на А. Довгань — від Комітету поневолених народів (через Американську Раду за Світову Свободу).

В 5-ій Конференції ВЮАКЛ бере участь делеґація української молоді, яку очолює мґр Яр. Млинарський, член Екзекутиви ВЮАКЛ. У делеґації Молоді АБН беруть участь теж молоді члени ОУВФ.

Головним доповідачем від поневолених народів на 7-ій Конференції ВАКЛ буде голова АБН Ярослав Стецько.

Щоб поінформувати своїх читачів про перебіг та рішеннях цих конференцій, „Свобода" вислала до Вашингтону свого молодого редакційного співробітника Ігора Длябогу.

Професори В. Кірконнелл, Яр. Рудницький почесними членами КАС

Оттава. — Канадська Асоціяція Славістів (КАС), що об'єднує університетських професорів слов'янознавства в Канаді, обрала перший раз у своїй історії трьох славістів почесними членами в признанні за їхні видатні заслуги в розвитку слов'янських студій у Канаді. Почесними членами обрано: д-ра Ватсона Кірконнелла, відомого піонера славістичних студій і перекладача з української й польської літератури, проф. Яр. Рудницького, президента Асоціяції в роках 1958-59 і її члена-основника в 1954 р., та проф. Мілоша Младеновіця, віцепрезидента КАС у рр. 1962-63. Проголошуючи найменування перших трьох почесних членів Асоціяції, проф. П. Е. Юрин із Оттавського університету Карлтона, теперішній президент КАС, заявив, що почесне членство надано згаданим ученим за їхні вийнятково великі заслуги в розбудові слов'янознавства як науково дисципліни в Канаді.

НА ШЛЯХУ ДО 90,000 ЧЛЕНІВ УНС

Підсумки конвенційної кампанії, яка ведеться з метою придбати до часу травневої конвенції Українського Народного Союзу 3,000 нових членів, щоб доповнити загальне число цієї установи до 90,000, виявляють, що за три перші місяці цього року УНС збагатився на 1,129 нових членів. В самому березні забезпечено 518 громадян. Якщо активність союзових діячів зміцниться й буде така, як була чотири роки тому в тодішньому передконвенційному часі, то є всі вигляди на те, що на Конвенції можна буде проголосити нову перемогу й нове рекордове число членів. В тому році, в кінцевих переконвенційних місяцях квітні і травні, придбано було 1,600 членів. Немає ніяких причин, щоб в цім році не повторити цей успіх і вповні виконати намічений плян.

В здобуванні успіху допомагає можливість новозабезпечених членів придбати, крім цінного і дешевого життєвого забезпечення, також цінну нагороду, яка може навіть досягти повної тисячі долярів.

Щоб пошанувати перших переможців в цій конвенційній кампанії, внизу подано список десяти найуспішніших організаторів членів, які в трьох окремих групах Відділів УНС, поділених за числом їх членів, зайняли перші десять місць. Ці місця обчислюються на підставі кількости забезпечених нових членів та суми, на яку вони забезпечуються. За кожного члена і за кожну тисячку долярів, яку вони забезпечилися, призначена відповідна кількість точок, а сума точок визначує місце, яке в змаганні займає організатор членів. Подано тут десять перших місць в кожній з трьох ґруп Відділів, хоч справжніми першунами й переможцями в змаганні й здобувцями спеціяльних нагород будуть лише три перші змагуни на чолі усіх трьох груп. За ці місця йде завзяте змагання, тому передовики змінюються з кожним місяцем, тижнем, а то й днем. Внизу подані першуни, встановлені на підставі підсумків за три місяці від січня до кінця березня. Перед прізвищем подано число Відділів, а після прізвища число здобутих до кінця березня точок.

Змагуни вконвенційної кампанії в точковій системі до кінця березня.

ПЕРЕДОВІ ЗМАГУНИ КОНВЕНЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ В ТОЧКОВІЙ СИСТЕМІ

за час від 1-го січня по 31-го березня 1974 р.

I. Малі Відділи до 75 членів

Відд.	Ім'я і прізвище	точок
502	Данило Марцинюк	308
322	Андрій Кейбіда	165
478	Михайло Ополько	95
134	Лідія Козак	88
64	Іван Бурній	80
224	Иосиф Ірха	62
169	Василь Стефурин	56
421	Бернард Корчинький	56
394	Михайло Романик	44
409	Дженет Боленд	42

II. Середні Відділи 75 до 150 членів

Відд.	Ім'я і прізвище	точок
460	Павло Сахаревич	337
492	Марія Юзик	212
408	Ілія Курман	103
489	Микола Шпитко	94
54	Василь Добчанський	93
339	Василь Коруд	84
454	Єфим Омельченко	79
51	Михайло Ольшанський	74
165	Марія Пелехата	70
416	Катерина Онуфрик	70

III Відділи від 151 і більше членів

Відд.	Ім'я і прізвище	точок
94	Роман Татарський	504
458	Данило Пищ	481
191	Василь Колодій	446
146	Григорій Корб'як	387
22	Галина Олек	342
240	Михайло Кігічак	334
147	Іван Гуцайлюк	299
200	Іван Пригода	254
5	Микола Хоманчук	210
219	Марія Юров	196

ШЛЕСІНДЖЕР ОБОРОНЯЄ ПЛЯН „ГНУЧКОСТИ" ВІДНОСНО АТОМОВОЇ СТРАТЕГІЇ

Вашингтон. — Секретар оборони Джеймс Шлесінджер у четвер, 4-го квітня, виступив в обороні плянів Уряду встановити більшу „гнучкість" в атомову стратегію американських збройних сил. Під „гнучкістю" Уряд розуміє цілий ряд нових способів оборони й відплати на випадок нападу ворога, передусім Совєтського Союзу. Ці нові пляни відносно атомової стратегії включали б: спроможність американських ракет із атомовими головками завдати удару не тільки по містах Совєтського Союзу, а також по мілітарних інсталяціях, індустріяльних комплексах тощо; введення системи компюторів, яка запевняла б більшу точність полетів ракет; дальша розбудова нових міжконтинентальних ракет з багатозарядними головками, які були б не тільки точнішими, але також мали б більшу нищівну силу; ґрунтовніше разпрацьовання системи так званих „відплатних" ракет, які могли б завдати удару ворогові, навіть коли б він перший заатакував ЗСА. Секретар оборони Шлесінджер обороняв цей плян більшої „гнучкости" відносно атомової стратегії на спільному засіданні двох підкомісій Сенатської комісії для закордонних справ. Він твердив, що метою цієї нової стратегії було б запобігти атомовій війні виявленням американської воєнної сили, а на випадок, коли б не пощастило запобігти такій війні, щоб Америка мала спроможність вести коротривалу, але обмежену територіяльно війну, яка не знищила б цілого світу. Секретар оборони твердив, що Америка мусить мати спроможність завдати удару не тільки по совєтських містах із великим населенням, але також по мілітарних індустріях, щоб запобігти знищенню ЗСА совєтськими міжконтинентальними ракетами. Шлесінджер вказував, що Совєтський Союз, протилежно до попередніх договорів не старатися про атомову перевагу, скорим темпом розбудовує свою ракетну систему. Нові оборонні пляни ЗСА, сказав Шлесінджер, мали б на меті попередити Совєтський Союз, що Америка може дорівняти цій розбудові ракет, та що ЗСА не плянують стати другорядною потугою в світі. Але Америка готова закинути свої пляни, якщо Совєтський Союз зупинить свою нову програму розбудови ракетних систем.

Із твердженнями Шлесінджера не погоджувалися деякі члени цієї Сенатської комісії. Наприклад, демократичний сенатор Стюарт Саймінґтон із Міссурі заявив на цьому засіданні, що цей плян „гнучкости" збільшив би можливості атомової війни, а демократичний сенатор Едмунд Маскі з Мейну сказав, що ЗСА та Совєтський Союз не повинні головної уваги звертати на встановлення рівноваги відносно атомової зброї, бо тоді не буде кінця цим „перегонам".

Президент Ніксон мусітиме позичити гроші, щоб заплатити додаткові податки

Вашингтон. — Кілька членів персоналу Білого Дому в четвер, 4-го квітня, заявили, що особисте майно президента Ніксона буде дуже зредуковане, коли він заплатить 460,000 долярів додаткового податку, та що Президент буде змушений позичити велику частину цієї суми. Заступник пресового секретаря Білого Дому Джералд Воррен і один дорадник Президента, який не хотів, щоб преса подавала його прізвища, сказали, що президент Ніксон має досить готівки, щоб заплатити більшу частину цієї суми, але буде змушений позичити трохи менше, ніж половину. Під цю пору особисте майно Президента нараховують на 1 мільйон долярів, але тому, що він обіцяв передати на власність Уряду свою приватну хату в Сан Клементе у Каліфорнії та погодився заплатити за роки 1969-1972 460,000 долярів додаткового податку, включно з відсотками, то думають, що це особисте майно буде майже вичерпане. Проте, коментатори зазначають, що президент Ніксон не буде дуже бідним чоловіком, бо одержує 250,000 долярів річної платні, а крім того Уряд покриває велику частину видатків Президента та його родини.

Відповідаючи на запити кореспондентів, заступник пресового секретаря Воррен сказав, що хоча подробиці ще не були розпрацьовані, то президент Ніксон плянує заплатити цих 460,000 долярів до 30 днів. Воррен також сказав, що Президент не плянує оспорювати рішення Податкової Служби, хоча адвокати Білого Дому радили йому запротестувати проти деяких тверджень Податкової Служби. Як відомо, в середу, 3-го квітня, Білий Дім, повідомивши про рішення Податкової Служби, заявив, що Президент не оспорюватиме цього рішення, бо ще в грудні 1973-го року він заявив, що підчиниться рішенню Спільної Конґресової Комісії для Справ Внутрішнього Опадаткування щодо його податків. Між іншим, Податкова Служба та Спільна Конґресова Комісія в четвер, 4-го квітня, офіційно закрили своє слідство відносно податків Президента. Спільна Конґресова Комісія виявила похвалу Президентові за його скоре рішення заплатити 432,787 долярів додаткового податку і відсотки.

Індія знову прохає американської допомоги

Ню Делі, Індія. — З добре поінформованих джерел тут подають, що індійський уряд звернувся до З'єднаних Стейтів Америки з проханням відновити американську допомогу цієї країни з уваги на загрозливу недостачу харчів та економічну кризу. Протягом останніх місяців індійські представники в Ню Делі і у Вашингтоні доводили до відома уряду ЗСА, що Індія знову бажала б одержувати американську допомогу та почати переговори в цій справі. Як відомо, ЗСА припинили свою допомогу Індії в грудні 1971-го року, виявляючи цим свої симпатії до Пакістану під час війни у Східньому Пакістані. Загальна американська допомога Індії від 1950-го року виносила понад десять більйонів долярів. Не зважаючи на це, Індія при різних нагодах виявляла свою прихильність Совєтському Союзові, мабуть з думкою про допомогу з того боку. У міжнародних колах вважають, що в найближчих п'ятьох роках Індія потребуватиме щонайменше 12 більйонів допомоги, головно для прохарчування свого населення та для розвитку сільського господарства.

Президента Помпіду похоронено після скромних церемоній на сільському цвинтарі

Париж. — Заледве 300 осіб — дружина, син, найближчі політичні співробітники та друзі ранніх років — взяли участь в скромному похороні Жоржа Помпіду, другого президента п'ятої Французької Республіки, який помер 2 квітня на 62 році життя після однорічної недуги, що залишилась таємницею навіть після похорону. Тлінні останки померлого президента Франції похоронено в п'ятницю, 5 квітня на церковному цвинтарі села Орвіліє після коротких Богослужень в місцевій церкві, згідно із завіщенням, що його покійний залишив в рукописній формі. Під час Богослужень співав хор монахів з недалекого манастиря Бенедиктинів в Солєзм, до речі Григоріянським кантом, рівнож згідно з бажанням покійного. Опісля домовину, покриту „трикольором" — французьким національним прапором, покладено в гріб, який закрито звичайною камінною плитою. Тільки ім'я і прізвище та дата народин і смерти покійного вириті на нагробній плиті, позначують місце вічного спочинку Жоржа Помпіду, який не бажав ані квітів, ані вінків, ані надгробного пам'ятника. Похорон тривав заледве одну годину. Дружина покійника, Кльод і син Алєн та найближчі друзі, на чолі з прем'єром П'єром Мессмером, супроводили домовину на цвинтар, з якого поліційну охорону аж після від'їзду жалобників.

Офіційні після -похоронні Богослуження у славній Катедрі Нотр Дам в Парижі жі мали відбутися в суботу, 6 квітня, з участю голів держав та провідних політичних діячів інших країн світу. Президент Ричард Ніксон, прем'єр Канади П'єр Трудо, як рівнож голови інших держав раніше заповіли свою участь в цих офіційних після - похоронних церемоніях. Уряд Франції проголосив суботу днем національної жалоби.

Показали Китай, а розказали про СССР

Газета „Культура і Життя" з 3-го квітня ц. р. надрукувала коротку замітку про те, що в СССР і сателітних країнах почали показувати фільм „Китай очима свідка". Це нібито документальний фільм — свідчення очевидця, завданням якого показати глядачеві „результати пекінської політики, спрямованої на відрив КНР від соціялістичної співдружності і зближення Китаю з імперіялістичними державами". Для досягнення цієї мети (співпраці з капіталістичними державами світу) „Мао жорстоко розправлявся з усіма явними і потенційними противниками, двічі за останні десять років усував своїх можливих заступників і таким способом розчистив шлях до утвердження свого політичного кредо, ворожого більшості соціялістичних країн".

„Фільм — розказує кореспондент газети — знайомить глядача з характерними рисами, притаманними режиму Мао, що на ньому відбиток особливої атмосфери — продукту військово-бюрократичного духу, що панує в країні. Фільм вводить глядача в дуже незвичайний і водночас реально існуючий світ, де окрема людина — тільки безликий ґвинтик, знаряддя чужої волі. Духовне зубожіння і знеособлення людей, уніфікація їх думок і автоматизація дій — така політика маоїстів. І результати виразно виявляються: вимуштруваних людей, які позбавлені власних думок і говорять заученими фразами, можна тут зустріти скрізь... Коли слухаєш ці стандартні фрази, повторювані однаково запопадливо лікарем і неосвіченим юнаком, студентом університету і кадровим робітником — відчуваєш рівночасно жаль і непокоєння. Жаль, бо не можна байдуже споглядати, як громадяни соціялістичної країни перетворюються в слухняні автомати, змушені часто проти своєї волі робити те, що вони завжди схвалюють . . ."

Показана у фільмі „ніби китайська дійсність" відображує справжнє обличчя Совєтського Союзу.

УКЦ І ЇЇ ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП СТАНОВЛЯТЬ ПРОБЛЕМУ В РОЗГЛЯДІ КАНОНІЧНОГО ПРАВА У ВАТИКАНІ

Патріярх Иосиф Первоієрарх УКЦеркви

Рим-Ватикан. — Тут з авторитетних не-церковних джерел інформують, що справа Української Католицької Церкви та її патріярхорівного первоієрарха Верховного Архиєпископа Кардинала Иосифа Сліпого є одною з головних проблем теперішнього розгляду канонічного права, бо від розв'язки цієї проблеми можуть залежати дальші відносини між Ватиканом та Совєтським Союзом й іншими комуністичними країнами.

Встановлювання канонічного права відноситься звичайно до загальних церковних законів. Але теперішні дебати у Ватикані над канонічним правом для Східніх Церков далеко переходить самі тільки церковні закони, бо заторкує „внутрішні справи" Совєтського Союзу та інших комуністичних країн. Перші чотири із шести томів канонічного права вже давно опубліковано і вони власне включають ті постанови, над якими тепер дебатується. Як приклад в одержаних інформаціях подається справу УКЦеркви і її Верховного Архиєпископа. В повідомлені сказано:

Совєтський Союз тримав Митрополита Сліпого 18 років в ув'язнені, звільнивши його тільки вісім років тому на інтервенцію Папи Івана. Частиною домовлення про звільнення було, що Архиєпископ Сліпий залишить Совєтський Союз і він приїхав до Риму. В Східній Конґреґації у Ватикані кажуть: „Ми, на жаль, змушені застосувати такий закон, який тепер існує і не визнавати Архиєпископа Сліпого головою Української Католицької Церкви". Але справа на цьому не кінчається. В Україні та в З'єднаних Стейтах Америки, в Канаді, Австралії та Великобританії й інших країнах є дев'ять мільйонів вірних Української Католицької Церкви, які вважають Архиєпископа Сліпого символом національного спротиву проти переслідувань. Вони кажуть, що Архиєпископ Сліпий залишається первоієрархом їхньої Церкви, бо він живе поза

(Закінчення на стор. 3-ій)

Кардинал Коссаролі відвідав Кубу

Гавана. — Уповноважений папи Павла VI для спеціяльних завдань кардинал Агостіно Кассаролі, як перший офіційний представник Ватикану, після революції Кастра, побував від 28-31-го березня на Кубі. В офіційному комунікаті, опублікованому з цього приводу говориться, що Кассаролі приїхав на Кубу як гість кубинської єпископської конференції. Відповідаючи на запити журналістів, представник Папи заявив, що має намір зустрінутись з церковними чинниками Куби, як також з „деякими окремими офіційними особами" кубинського уряду. При тому Кассаролі відмітив, що його приїзд на Кубу немає жадної політичної цілі, а свій побут на Кубі він намірює використати для зустрічі з представниками Церкви і обговорити з ними церковні проблеми. Знаючи ролю Кассаролі, яку він в минулому сповняв, як офіційна особа в різних країнах світу, включаючи і Совєтський Союз, кореспонденти вбачають в цій візиті зворотній пункт у відносинах між Ватиканом і комуністичною Кубою.

Громада і студенти зібрали $3,000 на Українські Студії в Ратґерському університеті

Ню Бронсвік, Н.Дж. — Український громадський комітет, очолюваний інж. Ярославом М. Букачевським з Едісону, Н.Дж., та Українська Студентська Громада при Ратґерському університеті, під проводом Олега Гуцула, зібрали 3,000 дол. на вдержання курсу української літератури в цьому університеті. Зібрані гроші репрезентанти обох груп передали університетським властям на чолі з діючим деканом Реджіналдом Бішопом, висловлюючи при тому запевнення дальшої фінансової підтримки в слідуючих двох роках. Згідно з повідомленням департаменту слов'янських мов та літератур Ратґерського університету, цей дво-семестральний курс матиме назву „Шедеври української літератури в перекладах" та буде відкритий для всіх студентів цього стейтового університету. Викладачем курсу буде д-р Ляриса Онишкевич. Слухачами курсу можуть бути рівнож особи, які не є студентами університету, за згодою департаменту.

Фонди, згідно з повідомленням університету, Громадський комітет зібрав дорогою індивідуальних пожертв, а Студентська Громада передала чистий прибуток із забави, яку влаштовано недавно на цю ціль.

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ ТА ПОКАЗ ЇХ ПИСАННЯ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

Філядельфія, (О. Л-ий).— Українські молоді жінки з 90-го і 98-го Відділів Союзу Українок Америки розгорнули тут у передвеликодному часі інтензивну роботу, пропаґуючи українське народне мистецтво поміж американською публікою.

Саме цього тижня почалася з рамени 98-го Відділу СУА у філядельфійському Музею Мистецтв („Арт Музею") виставка українських вишивок, писанок, кераміки, ляльок, різьб та килимів. Це поважний успіх нашого молодого, енерґійного жіноцтва, бо на виставку в Музею Мистецтв можуть продістатися лише дійсно вартісні артистичні експонати. Окремою спеціяльністю виставки у цьому передвеликодному часі є українські писанки з усіх земель України та показ їх писання, що ним проводить відома писанкарка п-і Марія Мазур, член Управи 90-го Відділу СУА у Філядельфії.

З рамени Центру Служби Національностей (давнішого тзв. Інтернаціонального Інституту) у Філядельфії п-і Марія Мазур буде переводити виставку і показ писання українських писанок у Великодному тижні в таких великих крамницях: в понеділок і вівторок, 8 і 9-го квітня від год. 11 до 3-ої по пол. в „Шапінґ Мол" у Черрі-Гіл в Ню Джерзі, а в середу, 10 квітня, четвер, п'ятницю і суботу перед Великоднем від год. 10 до 2-ої по пол. в одній з найбільших і найкращих крамниць у Філядельфії — „Ванамейкер" на 9-му поверсі) при вул. Маркет і 13-ій в центрі міста. Писання писанок Марійка Мазур буде показане також на телевізії, канал ч. 6 в п'ятницю, 12-го квітня о 9-ій год. ранку.

П-і Марія Мазур очолює також українську групу, яка візьме участь з українською мистецькою виставкою і виступами в часі Міжнаціонального Фестивалю („Фолк Фер") з участю груп понад 50 різних національностей, що відбудеться у Філядельфії в днях 19, 20 і 21-го квітня у „Філядельфія Сівік Сентер-Конвеншен Гол". У часі того фестивалю виступлять також в суботу, 20-го квітня, українські танцювальні групи: Об'єднаний український танцювальний ансамбль „Волошки" з Філядельфії і „Чайка" з Трентону під керівництвом пані Зої Корсунь о 2-ій год. по пол., а танцювальний ансамбль Осередку СУМА у Філядельфії під керівництвом Миколи Бойчука того ж самого дня, в суботу о 7-ій год. вечора.

Монтреальський Відділ КУК підтримує українознавчі студії

Монтреаль (ВіК). — Для стороннього спостерігача це може й дрібничка, але для студента англомовного університету в Канаді — це подія. Відкрити книжку, позичену в бібліотеці, і на внутрішньому боці обкладинки видно напис, що ця книга — дар Монтреальського Відділу Українців Канади.

Таких книжок є у бібліотеці МекҐільського університету 55. Це — 14 томів творів Т. Шевченка, твори І. Франка, Лесі Українки, П. Куліша, М. Коцюбинського, В. Стефаника, О. Ю. Федьковича і інші. Куплено ці книжки за фонди, що їх зібрала Екзекутива КУК в Монтреалі під головуванням Т. Цехмістро. Гроші пожертвували кредитівки, товариства і приватні особи. Книжки швидко закаталаговано, деякі оправлено і вже через три тижні після того книжки були на руках студентів.

В академічному році 1973-74 було 35 звичайних студентів на лекціях українознавства, що є реґулярним предметом вартістю 6 кредитів. У наступному році буде ще й вищий курс, а водночас збережеться теж і дотеперішній загальний курс.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 с міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" висилати на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пересторога на часі

Не зважаючи на всі запевнювання політиків і дипломатів в Америці і в Совєтському Союзі про „взаємовигідність" теперішньої політики „відпруження" між цими двома суперпотугами світу, не зважаючи на всі калькуляції користей з такої політики, як для самих цих двох країн, так і для закріплення миру в світі, об'єктивні спостерігачі та деякі законодавці в Америці із щораз більшою тривогою перестерігають про майже смертельний риск таких надій у відносинах з найбільш віроломним і підступним совєтським партнером. Останню таку пересторогу висловив на сторінках „Ню Йорк Таймс-у" з 4-го квітня генерал Метью Б. Ріджвей, тепер уже в стані спочинку, відомий начальний командувач альянтськими збройними силами в Европі і на Далекому Сході та в роках 1953-56 шеф штабу Американської Армії. Він твердить, що теперішнє „детенте" становить потенційно найбільшу загрозу для Америки. Ніхто сьогодні не міг би ще з певністю сказати, що це „детенте" подумане, як голос сирени, що має заманити нас у нашу загладу, чи це є першим кроком до „відзапалення" (дефюзінг) жахливої загрози атомової світової війни.

Алe, цю першу можливість генерал Ріджвей вважає за куди більш правдоподібну. Як бо можна будувати будьякі надії і узалежнювати своє майбутнє від партнера, який не визнає жадних міжнародних договорів і зобов'язань, якщо вони для нього невигідні, який від самого початку свого приходу до влади користується обманом, фальшом і підступом та для якого кожний засіб є добрий; якщо він веде до давно встановленої і давно відомої мети — підкорення світу.

В таких обставинах Америка мусить бути подвійно обережна, бо вона рискує не тільки своєю власною долею і майбутністю, але й долею світу. Генерал Ріджвей піддає ряд думок і пропозицій, як Америка повинна поставитись до цієї страшної загрози. Вдержання на відповідній висоті своєї збройної оборони самозрозуміле. Але цього ще далеко не вистачає. Треба прочистити і скріпити американську систему, треба піднести американську мораль, треба по всяк час свідомости загроз і викликів нашого часу та та готовости їх прийняти і дати собі з ними раду.

Перестoрога і поради цього заслуженого і досвідченого полководця дуже на часі.

Клопоти „переможного соціялізму"

У зв'язку з третьою річницею XXІУ з'їзду КПСС, що відбувся 30 березня до 9 квітня 1971 року, орган ЦК КПСС „Правда" з 30 березня опублікував великий редакційний коментар „По шляху перемог соціялізму і миру", в якому насвітлені різні аспекти совєтської внутрішньої і зовнішньої політики. Поминаючи стандартні для совєтської преси славословні заяви і декларації на тему „розумної" політики компартії, а також „докази" на „переможний похід" совєтського соціялізму, в статті є матеріял, який заслуговує на більше уваги. Мова про оцінку міжнародної ситуації в загальному, а на відтинку совєтсько - китайських відносин зокрема.

„Правда" наголошує ідею двоподілу світу між „капіталізмом" і „світовою соціялістичною системою" як зобов'язуючу вихідну усієї совєтської зовнішньої політики, яка себе „виправдала на практиці". В оцінці газети, розвиток відносин у світі сприяє постійному скріплюванню „світової соціялістичної системи", яка під проводом СССР перетворюється у вирішальний фактор міжнародної політики. „На тлі поглиблюваної загальної кризи капіталізму, включаючи і загострювання міжімперіялістичних протиріч; нестей, особливо виразно видно перевагу нового типу міжнародних відносин, закріплених соціялізмом ... На сучасному етапі зусилля нашої партії, її Центрального комітету спрямовані на те, щоб, досягнення в час розрядки зробити незворотними, поширити цей процес далі і далі, охоплюючи ним нові держави і райони".

Того роду совєтська „мирна" політика натрапляє, — пише „Правда", — на труднощі з боку імперіялістичних кіл в окремих західних країнах. Справу ускладнює факт, — признається вона, — що на цьому „шляху перемог соціялізму і миру" проти СССР мобілізує свої сили комуністичний Китай, єднаючися власне з ворожими „мирній політиці СССР" західними імперіялістичними колами. „Зовнішня політика керівництва К(итайської) Н(ародної) Р(еспубліки) вносить, треба признати, відомий елемент небезпечної нестабільности у міжнародне життя". Про те, що справа Китаю для СССР справді дуже дразлива, видно з того, скільки у своєму огляді редакція „Правди" віддала їй уваги. Більше того, „Правда" поновно апелює до Пекіну шукати шляхів порозуміння, заявляючи, що СССР є готовий відновити з Китаєм приязні відносини на базі рівноправности і невтручування у внутрішні справи другої сторони. Натяк на запланований світовий комуністичний конгрес, що його, мовляв, домагаються „братні партії", має у загальному контексті свою вимову. В статті, однак, не говориться про „конгрес", а про обмін думками в актуальних питаннях світового розвитку". Це вказує, що сама ідея світового комуністичного конгресу, на якому мало б прийти до „виклятя" Китаю з комуністичної спільноти, не знаходить підтримки серед оцих „братніх партій". Іншими словами, „шлях перемог соціялізму і миру" не конечно такий, як його намагається „Правда" представити своїм і чужим читачам.

Розділено фільмові нагороди „Оскара"

Лос Анджелес. — У вівторок, 2-го квітня, тут відбулася 46-та з черги роздача нагород, так званих „Оскарів", за осяги в ділянці фільмів мистецтва. Академія Фільмових Мистецтв і Наук рішила, що найкращим фільмом 1973-го року був фільм „Ди Стінг" („Вжалення"), в якому головні ролі грали актори Пол Нюман і Роберт Редфорд. Найкращим актором названо Джека Леммона за його ролю у фільмі „Сейв ди Тайгер" („Рятуйте тигра"), а найкращою актрисою британку Гленду Джексон за ролю в „А Тач оф Класс" („Трошки кляси"). „Оскарів" т. зв. допоміжні ролі одержали 10-тирічна Тейтум О'Ніл за фільм „Пейпер Мун" („Паперовий Місяць") і Джон Гавсман за фільм „Ди Пейпер Чейс" („Паперова Погоня"). Найкращим чужомовним фільмом вибрано французький фільм „День замість ночі", режисером якого був Франсуа Трюфо. Під час церемонії був також відзначений спеціяльною нагородою актор-комік Гравчо Маркс за його вклад у розвиток фільмового мистецтва.

Панас Феденко

НЕ ОДНАКОВА МІРА

Мюнхен. — В інформації, призначеній для ширшої публіки (преса, радіо, телевізія), щодня згадуються імена двох російських критиків режиму і політики в СССР: науковець Сахаров і письменник Солженіцин. В історії Московського царства, що від 1721 р. має назву „Російська імперія", знаємо імена інших критиків деспотичного режиму. Наприклад, князь Андрій Курбський (1528-83), що був деякий час льояльним підданим царя Івана Грізного, покинув Московщину і виїхав у Велике князівство Литовське та оселився на Волині. З еміграції Курбський написав листи цареві, в яких гостро засудив самоволю і криваві розправи Івана ІУ над його підданими, покараними без усякої вини.

„Пощо, царю, сильних в Ізраїлі побив еси і воєводами тобі від Бога, послав еси на смерть"? Це слова з одного з листів до Івана ІУ. На це відповідав московський тиран, мовляв, йому „вільно холопів (підданих) своїх милувати і вільно і карати смертю".

Сталін уважав жителів совєтської імперії за своїх „холопів" і посилав їх на смерть мільйонами. Звірства Івана ІУ не дорівнюють в мільйонній частині „високого рівня" мордування людей під режимом Сталіна.

Кари на критиків деспотичного режиму були поширені й при пізніших московських царях. Якось не попав у пастівські руки письменник князь Хворостінін, що в віршах осуджував обманство і кривду людям, яку він бачив на Московщині. В одній сатирі він написав такі слова: „Московские люди сеют землю рожью (житом), а живут все ложью"...

Тих підданих московського царя, що осуджували адміністрацію словом, або на письмі, кати карали кнутом, або виривали нещасливому критикові язик. Діставалося за „свободу мови" теж і необережним чужинцям. Так, наприклад, учений хорват Юрій Крижанич (1617-1685) приїхав у Москву в надії знайти в царя допомогу своєму народові в його боротьбі за волю. Але замість допомоги, цар послав Крижанича на Сибір, „ловити соболів"... Видно, Крижанич чимсь не вгодив цареві.

За панування царя Олексія Михайловича (1645-1676) визначний московський урядовець на ім'я Котошихин не злюбив царського режиму і втік у Швецію. Там він описав устрій московської держави і цей опис належить до найцінніших джерел для пізнання того режиму. Бувало, що й сини міністрів московських ставились критично й ворожо до царського режиму і тікали в країни Західної Европи, де було вільніше життя. Наприклад, син міністра закордонних справ Ордина Нащокина (помер 1680), Іван, утік із Москви в Західню Европу і написав батькові в листі, що йому „Москва стошнила" (спротивилась).

Коли цар Петро І кривавою рукою примушував московських людей прийняти европейську цивілізацію, то в опозицію до батька-деспота став навіть його син — наслідник трону Олексій. Царевич утік з Москви і жив деякий час в Італії. Відтіля його заманили агенти царя Петра, обіцяючи, що батько прийме сина в свою ласку. Але Петро І учинив суд над сином і сам бив його в катівні, так що Олексій помер 1716 р. під кнутом.

Не щадила критиків самодержавного режиму і цариця Катерина ІІ (1762-1796), приятелька ф р а нцузьких письменників — Вольтера і Дідро. Наприклад, письменника Радищева вона звеліла засудити на смерть, бо він у книзі „Подорож із Петербурга в Москву" описав правдиво кріпацтво на Московщині.

За спробу державного перевороту в грудні 1825 р., тку зроблено в Петербурзі та в Васильківському повіті на Україні, цар Микола учинив криваву розправу над учасниками цього руху — „декабристами". Наліпь в статті — „Філософські листи", що їх написав офіцер Пьотр Чаадаєв, цар Микола звелів визнати автора за божевільного" і віддав його під лікарський нагляд. Тому деякі противники деспотизму покидали рідний край і в чужих державах друкували книги й журнали, в яких пропагували демократичні ідеї: Ал. Герцен, Н. Огарьов та інші сучасники Т. Шевченка.

1847 р. розкрито в Києві „Товариство св. Кирила і Методія" і в зв'язку з тим покарано М. Костомарова, П. Куліша, М. Гулака, а найтяжче Шевченка, бо знайшли в нього поезії, ворожі царському режимові та пройняті надією на визволення України.

1849 р. в Петербурзі поліція розкрила таємне товариство молодих людей, що вели дискусії, як замінити капіталістичний устрій соціялістичним. Між ними був письменник український роду Федір Достоєвський. Цар звелів цих мрійників покарати смертю, але в останнім моменті перед шибеницею, замінив кару смерти засланням на каторгу.

І за царя Олександра ІІ (1855-1881) критиків режиму тяжко карали. Наприклад, засуджено на смерть в 1862 р. журналіста Николая Чернишевського в Петербурзі, бо поліція не хотіла терпіти, що він критикував царський режим. Цар „помилував" його: Чернишевського вислано на „вічне поселення" в Сибір.

З названих імен видно, що цар і держався послідовно правила свого попереднина-

ЯКЕ БУЛО ПИСЬМО „РУСІВ"?

З кінцем минулого року в Українській Вільній Академії Наук у Ню Йорку відбулася доповідь проф. Юрія Перхоровича на тему: „Що таке „черти і рези" чорноризця Храбра?"

Український альфабет в основі має грецькі літери з додатком знаків для бракуючих звуків, взятих з жидівського альфабету та знаків в и д у м а н и х. Цей альфабет поширився серед східних - та частинно південних слов'ян, після того, як християнство стало у них панівною релігією. Але ще перед тим на Україні - Русі вживано письма, про яке маємо коротку звістку у „Сказанії о письменах" чорноризця (ченця) Храбра, дуже можливо українця з походження. Пишучи наприкінці IX і на початку X сторіччя, Храбр зазначує, що слов'яни, будучи поганами, писали „чертами і різами". Постає питання, від якого часу Храбр рахує прийняття слов'янами християнства? Від часів офіційного прийняття у IX-X сторіччях пройшло небагато часу, а Храбр говорить про „многая літа". Треба думати, що він мав на думці часи св. ап. Андрія та Павла. Слов'яни у ті часи займали великі простори зарубінецької та пшеворської культур (північна Волинь до Вісли). У 106-107 рр. прийшли на Україну фракійські племена гетів, даків, мезів, які знали грецьке письмо й серед яких, за даними археології, були християни.

Ще у VІ ст. до Хр. прийшли до Паннонії (Римська провінція на території теперішньої Угорщини та Югославії) кельтські племена на чолі з вольками тектозагами. З ними прийшла їх провідна верства — друїди, які для письма в громадських та приватних справах користувалися грецькими літерами, а для себе мали таємний альфабет, дещо подібний до наших нот: поземна чертка, яку перехрещують поземі прості або скісні лінії, або лише доходять до черток зверху та знизу. Комбінація таких черток (до 5) і становила знаки альфабету.

Арабський п и с ьменник аль-Неїм (біля 914 р.) пише, що за горою Кабку (Кавказу) посол його до царя русів мав такий твердив, що руси мають власне письмо і на доказ показав кусник дерева, на якому були вирізані якісь знаки — аль-Неїм не знав, чи то — слова чи числа. Він відрисував кілька таких знаків, але досі ніхто не спромігся їх перечитати. Подібні знаки дещо до наших нот.

Доповідач порівняв знаки „руського" письма аль-Неїма з кельтським таємним письмом і прийшов до висновку, що знаки аль-Неїма — дещо попсоване кельтське таємне письмо. У першому слові (напис попсований) можна перечитати г-т-ма. У другому слові перший знак „а" (чертка дозема) має зверху кільце, якого нема у кельтському письмі, але часом зустрічається у глаголиці, де означає носівку або й „н", тому друге слово можна перечитати „англа". „Англа" чи „Онгла" — стара назва р. Орель, де колись мешкав нарід уличів чи угличів.

Про напис аль-Неїма відомий болгарський вчений проф. Е. Георгієв пише: „Ці знаки з роду тих, які були в ужитку в нас, ті „черти і різи", про які говорить Храбр". Але проф. Е. Георгієв не спостеріг подібности з кельтським письмом й не зміг нічого перечитати.

Н. Н.

організатора терору Івана Грізного, що їм вільно своїх „холопів" карати смертю і „милувати".

Щасливий вийняток творить опозиційна діяльність письменника Льва Толстого (1828-1910). Толстой критикував царський уряд, протестував проти кари смерти, розкривав кар'єризм і неморальність духовенства православної Церкви, що була підпорядкована цареві. Його книги, заборонені в Росії, були друковані в інших країнах. „Святійший Синод" (міністерство православної Церкви) відлучило Толстого від православ'я, як „єретика". Але царський уряд не зважився учинити розправу над письменником, що був широко відомий і шанований у світі. З письменниками меншого формату царська адміністрація поступала без церемоній, за правило про яке писав у сатирі Віталій Самійленко:

„Суд там скорий.
Як ти винен,
То заш'лють без проволочки;
а невинен, то зоставлять,
без сорочки, без сорочки"...

Згадавши Л. Толстого, можемо вернутися до Сахарова і Солженіцина. Обидва широко відомі в світі і верховоди режиму в Москві боялися всесвітнього скандалу, коли б вони рішилися арештувати обох і послати туди, „куди Макар телят не ганяв", — на Сибір. Мавши необмежену владу карати й милувати „холопів", Брежнєв і Ко. не п о в а ж и л и с я улаштувати показовий судовий процес Сахарову й Солженіцину, примусивши їх попередньо „обробкою" визнати „вину" і каятися, як це зроблено з Петром Якіром та Юрієм Красіним.

Сахарова і Солженіцина врятувало від таких галбите, що вони відомі далеко за кордонами каторжної імперії. Інша ситуація менше відомих дисидентів в СССР. Москва це знає, тому „без докорів совісти" чинить нелюдську розправу над Валентином Морозом, Вячеславом Чорноволом, Караванським та іншими, що попали в лабети „к о м у ністичної справедливости".

ГОЛОС ЧИТАЧІВ

ПРО „НЕГАЙНУ ПОТРЕБУ"

Стаття Любови Коленської в „Свободі" з 16-го березня ц. р. „Діти — майбутнє народу" примусила й мене обізватися. Як мати кількох дітей і кількарічна вчителька школи українознавства, не можу не погодитися з твердженнями і висновками Авторки.

Нам дійсно „негайно потрібна шкільна реформа". І тут не допоможе ховати голову в пісок, а треба діяти відразу, бо легше запобігти хворобі, ніж її потім лікувати, і лікувати „свіжу" хворобу легше, ніж як стане вона хронічною. (Це й для оптимістів, які уважають, що ми в справі рідномовного шкільництва ще досить „здорові", і для песимістів, які думають, що таки „хворі").

„Вина тут і підручників від найнижчих до найвищих кляс", — пише Авторка, і це дійсно так. А як ще додати до того, що наші діти часто - густо у рідній школі вчаться у нижчих клясах, які їм треба, (бо не знають самої мови, як такої), начинаються з читанок 6-ої-8-ої кляс, хоч є ось-ось випускниками американських гайскулів, а їхній розумовий розвиток на підставі „Нешенел Едюкейшен Девелопмент Тест" і „Нешенел Меріт Сколаршіп Програм" є на 4-6 років вищий, ніж їхній ровесник американський, тому ми бачимо, через що нудяться наші діти в суботніх наших школах. І, на жаль, треба їх тягнути до школи так, як на карикатурі неперевершеного Ека в „Лисі Микиті" за березень ц. р. — „Мамо, ми в кожну суботу мусимо бути українцями?" — кричить перепелом синок, а тато і мама твердою рукою ведуть його туди, в „Рідну школу".

Нам потрібні підручники щось на зразок читанок для вивчення іноземних мов для студентів по коледжах. Вони написані легкою мовою, щоб початківці і середньо-заавансовані в даній мові добре їх розуміли, але зате текст їх цікавий, різноманітний, з гумористичними відступами для відпруження і розваги, і достосований до розумового рівня тих, що з тих підручників вчитимуться. (Як би ми, наприклад, почувалися, якщо б іноземну мову треба було кожному починати від читанки для І-ої чи ІІ-ої кляси, що призначена на 5-ти-6-ти-літню дитину?).

Пригадую коментарі мого сина, Тараса, коли він за пляном мусів перечитувати вголос всі читанки від ІІІ-ої до УІІІ-ої кляс (він був учнем і пластуном „Дальшого віддалення"), але „Панські Жарти" Франка він читав із захопленням, підкахуючи з радости у свої 14 років, що щось таке цікаве потрапило йому до рук, та допитувався мене, чи є переклад „Панських Жартів"...

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

„МАНГАТТАН"

Якось недавно, в одному лексиконі, я надибав толкування різних індіянських назв, імен ги то пак ідіоми. З цього саме лексикону я довідався, що назва півострова „Мангаттан", на якому розвернулося наше, нібито прекрасне місто, означає в людській мові — „тут нас обманули, або напали як бальон".

Відай ця назва мусить мати якийсь стосунок до того знаменитого бізнесу, що його зробило місцеве плем'я Альганкенів з кмітливими голляндцями, які набули цілий півострів за 24 доляри, та й то не за готові гроші, а за різні брязкальця, сережки, намиста, коралі тощо, з придачею кількох галонів „вогнистої води", ги по-нашому „мангатівки". Історія про це „мовчить", але мається таке враження, що індіянські „сірі" либонь по сілька „дрінків" ще перед тим, поки нишили до Коября - нських підписати „діл", інакше вони так легкодушно не позбулися б такого файного шматка ґрунту.

Та ги нам конче треба шукати референції насєїтарих історії американського континенту, щоб узмисловіти собі той погубний вплив, що його має на народну економіку надуживання алькогольних трунків?.. А скільки ж то наших гесних газдів ги то пак ґосподаря пішло з торбами через нераційні угоди і трунки?.. В написаній досі книзі Галицької Нужди не одни розділ ги параграф був би присвячений злодіянням хижих піхварів або людських п'явок, так, як от, до речі, зображених у творчості Франка, Ковалева та й пресловної „Покутської Трійці".

Пригадую собі одного такого гесного газду в суїдньому від нас селі, що колись кинжому, Звенигороді, що продав останній кусень поля акурат тоді, так, як Червона армія вмаршувала в село, восени 1939-го року. Так, що до першого в районі колгоспу ін. Жовтневої революції він пішов уже біднякам - незаможником, а сусіди - господарі тільки головами покивували та й казали: „В тебе, Миколо, найкмітливіша в світі голова, бо ти свого протипвлевати грунт перед самим визволенням". А Микола - колгоспник лише по „нагала", з тим, що до „визволення" пив з горя, а після нього — від „радісного і щасливого життя"...

Коли так підглянетесь тверезими очима „життєвому морю", то дійдете до висновку, що світ-увесь, та цвілий, як і тільки-но фіз складається з тьми — тьмою кої „Мангаттаніс", де хтось колись когось обманув ги „напав, як бальон". А так тебе, милий брате, білий як колировий, добре надуть, то потім дуже тяжко процесувати й шукати ризи, чи то у Відні, ги в Вашингтоні, ги в „зорецькій" Москві...

І. Кер.

А. ШТЕФАН

Монс. АВГУСТИН ВОЛОШИН

У 100-РІЧЧЯ НАРОДИН БАТЬКА КАРПАТО-УКРАЇНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ.

6

А. Волошин здавав собі справу з того, що піднесення господарського добробуту, кращої майбутности і рівня рідної культури вимагає жертвенної праці багатьох ідейних учителів та священиків. Але в двадцятих роках наше учительство й наші священики були ще під сильним впливом „рожевих" обіцянок і плянів мадярських та польських агентів в плащику „автономістів". Від перших років чеського режиму, вже від 1921 р., існувала в Карпатській Україні вчительська організація, „Учительське Товариство Підкарпатської Руси" під проводом окружних інспекторів В. Шпеника і В. Анталовського, які може й невідомо попали під вплив мадярських агентів А. Бродія, І. Куртяка та Ст. Фенцика. Товариство мало кілька „с'єздов", на яких виступали А. Волошин, голова Шкільного Відділу в Ужгороді Иосиф Пешек, д-р Гіядор Стрипський з Будапешту, д-р Кирило Трильовський з Галичини, Павло Яцько, — з „карпатороссів" вже згадані два інспектори, Михайло Василенков, о. Евменій Сабов, д-р Иосиф Каминський, Василь Юрочко, Андрій Попович. У двадцятих роках зрадницьку діяльність Бродія, Фенцика й тов. ще не відкрито й загально вона не була відомою. Старші учителі знали ще історію Мадярщини, молодих учителів було лише кілька десяток. Пропаганда, що „ми є членами єдиної, нерозділимої" та „геть з чужинцями!", повела велику частину старших учителів до табору Куртяка, Ст. Фенцика або „карпаторуських аграрників" під проводом чеських шовіністів і трудової партії Гагатка, якою проводили чеські соціялісти.

Під кінець двадцятих років А. Волошин по багатьох спробах порозуміння переконався, що співпраця з „карпатоворосами" є неможлива й шкодить національним інтересам краю. Він рішив зібрати й зорганізувати свідоме вчительство. У травні 1929 р. „Учительське Товариство" мало свій „С'єзд" у залях Мадярського Касина (цікава обставина) в Ужгороді. Було там коло 300 учителів—„карпатороссів" понад 200, і коло 100 „народовців". По кількох промовах забрав слово й А. Волошин. Він говорив про завдання учителя і звернув увагу на те, що за мадярських часів український народ не мав і не міг мати належного рівня освіти, бо в школах учили його мовою, якою він не розумів. „Чому вимагають тепер деякі особи, щоб в школах завести знову таку мову, яку дитина не розуміє. Навіщо робити нам експерименти з т.зв. „общерусским языком"? Його в нас знають лише московські та декотрі українські емігранти, а з наших нікто не говорить, ані не розуміє по-московськи."

Тут настав крик „ми не москалі, ми русскі", інші кричали „ми українці". Коли затихло, з президії хтось заговорив: „Господин директор, благодарим за Вашу річь, но мы стоим за общерусскій язык!".

Ці слова викликали бурю криків і численні учителі повставали, щоб залишити залю. Волошин так само встав і при дверях крикнув „Народовці! За мною! До Просвіти!". Коло 50 учителів вийшли за Волошином, а за ними постійно ще виходили. В будинку „Просвіти", у великій залі, Волошин сказав: „Продовжую свою промову. Видно, що з нашими „карпатоворосами" співпраця ще неможлива. Ми мусимо їм показати, що народ з нами й тоді вони прийдуть до нас. Ми мусимо створити свою народовецьку організацію, в якій без „язикових вопросів" в користь народу будемо працювати. Прошу підрахувати присутніх". Відповідь — 78 — „Прошу вибрати організаційний комітет, який приготовить осінньої загальні збори і статут".

Все це було зроблено і перші загальні збори, „Перший Конгрес" відбувся в Ужгороді 1930 р. при 220 членах, ІІ Конгрес — 467 членів у 1931 р., ІІІ Конгрес 1932 р. 666 членів, ІV Конгрес 1933 р. 864 члени, V Конгрес 1934 1318 членів, VІ Конгрес 1935 р. 1378 членів, 1937 р. 1437 членів, восьмий і останній Конгрес 1938 р. 1631 член. Головою Учительської Громади (це була дефінітивна назва) в роках 1930 - 1936 був посол Юлій Гуснай, 1937 р. посол Юлій Ревай, 1937-38 р. директор Августин Волошин, 1938-39 р. директор Августин Штефан, секретарем увесь час був фаховий учитель Василь Свереняк, заст. голови і діловод увесь час був до 1938 А. Штефан, в 1938-39 р. інспектор Юлій Гуснай, редактором „Учительського Голосу" був увесь час учитель Олександер Полянський, „Нашої Школи" учитель Іван Васко. Єдиним почесним головою Учительської Громади був А. Волошин.

Учительську Громаду заснував Августин Волошин, і був її духовним батьком за весь час її існування. Ця акція Августина Волошина стала найважливішою подією у другім десятирічі Карпатської України в боротьбі за національно-культурні і господарські права, за національне відродження українського народу. „Нова Свобода" в передовиці дня 3 липня 1938 р. назвала Учительську Громаду „нашою рідною, верховною організацією, нашою національною баштою..., нашим вогнищем національної свідомости, дисципліни і культурности".

І все це почалось після заклику А. Волошина „Народовці, за мною".

1932 року була певного роду криза в Т-ві Українських Учителів. Міністерство Внутрішніх Справ в Празі — очевидно на внесок крайового президента А. Розсипала — рішенням ч. 58901 з 1932-б не затвердило статут Т-ва Українських Учителів, бо назва і постанова, що „урядова мова є українська" є протизаконні („Українське Слово", Ужгород, 1 лютого 1933, стор. 1). Головна Управа Т-ва подала до Найвищого Суду зажалення проти цього рішення. Найвищий Суд під головуванням Еміля Гахи (пізнішого президента ЧСР), рішенням чис. 5136-33 це зажалення відкинув і затвердив рішення міністерства Внутрішніх Справ.

(Продовження буде)

УКЦ І ЇЇ ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

своєю дієцезією не добровільно, але з примусу. Згідно з існуючим канонічним правом, комуністичні держави можуть усунути кожного голову Католицької Церкви на їх території. Вистачить депортувати його з країни. Це відноситься не тільки до католицьких первоієрархів у Совєтському Союзі, але також в Румунії, Болгарії, Чехо-Словаччини та Югослако-Словаччині та Югославії.

„Теперішні дебати у Ватикані відносяться до двох можливих розв'язок. Одною з них було б — забути про опубліковані чотири томи канонічного права та почати все наново, що означало б припізнення справи на довгі роки. Таку розв'язку піддержує Рада публічних справ, яку очолює ватиканський секретар стану Архиєпископ Касаролі. Існуючий закон сприяє теперішній політиці Архиєпископа Касаролі щодо наладнання відсин із Совєтським Союзом. Очевидно, що цей закон зобов'язував би аж до встановлення нового. Другу розв'язку пропонує Східня Конгрегація і її, мабуть, піддержує Папа Павло. Цією розв'язкою мало б бути приспішене рішення та публікація двох останніх томів канонічного права, в яких були б обмежені, або і скасовані небажані постанови, що охоплені чотирьома першими томами. Одним із таких скасувань була б постанова, що відсутність з власної території Патріярха чи Верховного Архиєпископа не припиняють їхнього головства в їхній Церкві, якщо „вища фізична сила змушує їх до відсутности з їхньої дієцезії" сказано в одержаному повідомленні.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА МИКОЛИ ГОРБАЧА

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці влаштовує виставку картин Миколи Горбача. Відкриття виставки відбудеться в неділю, 7-го квітня ц. р. о год. 1-ій по полудні в ґалерії ОМУА — 149 2-га евеня в Ню Йорку. Виставка буде відкрита в будні від 6-8 год. вечора, в суботи і неділі від 1-8 і триватиме до 14 квітня 1974 р.

Про „негайну потребу"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ких „Жартів" на англійську мову, щоб він дав їх прочитати своїм шкільним товаришам. А ось пізніше, коли вже був у коледжі, перечитав якось лист ув'язненого і засудженого на 25 років, сл. п. Михайла Сороки про повстання в таборах КГБ („Український Вісник ІУ") та нарис „Смерть Сталіна" з Володимирської тюрми („Широке Море України" — документи Самвидаву), його реакція була ентузіястична: „Ось такі речі треба давати було нам читати!" Варто прислухатися частіше до голосу наших 20-річних і молодших дітей, бо дуже часто нам здається, що все те, до чого наше серце відкликається, обов'язково сподобається і їм, а воно не завжди так.

Очевидно, не тільки в підручниках справа, і Авторка слушно торкнулася і навчальної програми, і ролі інспекторів шкіл, і учительської та батьківської посвяти, і ролі Шкільної Ради тощо. Хочеться вірити, що при добрій волі всіх зацікавлених, рідношкільна проблема буде якнайшвидше розв'язана.

Людмила Мойсеєва

Відзначення Свята Державности в Байоні

На світлині, посадник міста Байон підписує проклямацію Української Незалежности. У першому ряді від ліва сидять: Всч. о. Володимир Левицький, посадник Геральд Фіцпатрик, та всч. о. Євген Новицький. Стоять: (від ліва) Арета Сіра, Василь Вінтонів, Мирон Солонинка, Марійка Фесьо, Мирон Сірий, М. Білик, Леся Вінтонів, Михайло Голубець.

Як щорічно, так і цього року, українська громада Байон, Н.Дж. відзначила урочисто Свято Державности концертом в Українському Народному Домі, внеділю 3 лютого ц.р.

Головним доповідачем на святі був д-р М. Снігурович, який виголосив дуже змістовну доповідь, нав'язуючи минуле до сучасних подій в Україні. Доповідь свою закінчив прелеґент закликом, бути амбасадорами української справи серед західнього світу.

Після доповіді, студентка Леся Вінтонів відчитала зміст проклямації в англійській мові з нагоди Свята Державности, підписаної посадником Байону Фіцпатриком.

В мистецькій частині концерту взяли участь діти Школи Українознавства при українській католицькій церкві. Вони відспівали дві пісні: „Маленькі наші ноги" і „Ле Дніпро наш" під керівництвом їхньої учительки Марійки Фесьо, та виконали вправи з прапорцями до пісень: „Гей там на горі" і „Боже Великий", які навчили їх сестри Василіянки з Джерзі Сіті.

Дуже гарно і зворушливо деклямували Катруся Сіра і Стефан Сірий.

Тріо бандуристок „Троянці" (Марійка Фельо, Люба і Леся Ґенсьор) відспівали при бандурах три пісні: „Єднаймось браття", „Гей степами" та „Лебеді".

Учителька музики Дана Болл зарепрезентувала наймолодших дітей Байонської громади, Марусю Білик і Дилетчук, які виконали дует на флейті та скрипці. Рівнож виступило музичне тріо: Христя Сіра (скрипка), Степан Сірий (трубка) і Теодор Крафт (трубка), які відіграли дві пісні. У слідуючім номері Степан Сірий (ґітара) і Христя Сіра (скрипка) виконали „Рондо".

Кульмінаційною точкою концерту був виступ групи студентів із Сент Пітерс Коледжу, які під керівництвом Лесі Вінтонів відспівали дві українські пісні, не знаючи української мови. Присутні на залі нагородили їх рясними оплесками, а головно п-ну Лесю яка, як показалось, є добрим амбасадором української справи на терені коледжу.

Свято Державности відкрив молитвою всч. о. Євген Новицький, парох української православної церкви в Байоні, а закрив молитвою парох української католицької церкви всч. о. Володимир Левицький. Свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

М. С.